

door Ivan VANHYFTE

Ambtelijke verslagen of dor-administratieve neerslagen van een of andere openbare zitting zijn niet bepaald vakantieliteratuur. Maar wanneer ze een levendig beeld oproepen of een of andere eigenaam verbinden met een gebeurtenis in je stad, wordt het plots leuk, zelfs met cijfers.

Onze provincie heeft in het rapporteren van zijn activiteiten een lange traditie. Hun jaarlijkse "Memoriael administratief der Provincie West-Vlaanderen" mogen nog zo onder een fijn laagje stof zitten, ze bevatten, van kort na de onafhankelijkheid, een rijke schat Ostendiana.

Eén heb ik doorgelicht, namelijk die uit 1848.

Vooreerst de medische sektor. Oostende telde 4 (alle te Brugge) gediplomeerde vroedvrouwen : Antoinette SCHIETS, Jeanne PASSCHIER, Jeanne FOCKEDEVY en Jeannette BROUCKXON. Het autonome Stene zelfs één, namelijk Anne GALLIOT. Artsen werden opgesplitst in : A : "Docteurs en médecine" - B : "Docteurs en chirurgie" - C : "Docteurs en l'art des accouchements" - D : "Chirurgiens de ville" - E : "Chirurgiens de campagne". Even hun namen met de corresponderende letter als functie : Henri NOPPE (A-B-C), Adolphe JANSSENS (A-B-C), Guillaume HARTWIG (A), Edouard BLUNDELL (A-B-C), Ferdinand FILLEUL (D), Louis VERHAEGHE (D-E), en Désiré DE JUMNÉ (E). Deze heren, die gevolmachtigd waren om een praktijk uit te oefenen, konden hun patiënten sturen naar 4 apothekers : Louis LANSZWEERT, Charles BOUCHERY, Philippe VERMEULEN en Jacques FREYMAN.

Enkel Brugge en Nieuwpoort (in 1838) hadden een kraamkliniek. 9 steden (waaronder Oostende) en een landelijke gemeente (Damme) konden een beroep doen op de diensten van een burgerlijk hospitaal. In 1847 waren er 345 opnamen, waaronder er 273 huiswaarts keerden "par guérison" en er 48 overleden. Ieder kerkhof moest gelegen zijn op het grondgebied zelf van de gemeente. 3 steden (Oostende, Nieuwpoort en Brugge) maakten hierop een uitzondering en hadden een begraafplaats in een nabijgelegen gemeente.

Van een schoolstrijd (cfr. 1879) was nog niets te bespeuren toen het Oostends college in 1848 70 leerlingen telde die les kregen van 7 leraars. In de Zeevaarschool liepen 85 jongens rond waarvan er 11 gediplomeerd werden, dank zij de onverdroten inzet van een VERRAERT en zijn adjunct Jean DOUDE. In de Akademie voor Schone Kunsten waren 112 leerlingen ingeschreven : 35 in "architecture" en 77 in "figures et têtes d 'après gravures".

Ook politiek nam alles nog niet zo'n vaart. De gouverneur stuurde op 24 mei 1848 een lijst van personen die dit jaar kiesbaar waren in de senaat. Op 105 gegadigden waren er 3 Oostendse "propriétaires". Een visser had de mogelijkheden niet om een cijns te betalen wat hem alzo zijn elementair burgerrecht verleende. Reken maar om in de huidige munt. Jacques DERIDDER (°24-2-1762) betaalde 2.116 ₣ en 40 ct, Pierre ROELANDTS (°22-11-1779) 1.107 ₣ 79 ct en Edouard VANDERHEYDE (°31-10-1802) 1.583,63 ₣ om een zetel te veroveren in Brussel.

Wanneer die visser stierf, kreeg zijn weduwe een pensioen van om en bij de 72 ₣; oude zeelui raaptten 31 ₣ op en hun vrouwen, eenmaal ouder dan 65 jaar, 8 ₣. Op 116 sloepen zaten 696 zeelui. Niet alleen voor hen, maar ook voor de koopvaardij werd alles

in het werk gesteld om optimaal de voorhaven en de handelsdokken te kunnen binnenvaren. Dit deden ondermeer de Engelsen, Fransen, Denen, Pruisen, Hollanders, Zweden en Noren die samen met Duitsers uit Hamburg, Hannover, Bremen en Mecklemburg, goed waren voor 619 schepen en alzo een internationale allure gaven die sinds de Compagnie en de Vrijhaven niet meer werd geëvenaard. Zout, katoen, suiker, koffie, hout, wijn, vis, linnen, kolen en ijzer werd vooral aangevoerd. Of onze Oostendenaars alzo een graantje van die handel hebben meegepikt !

Doorstoten naar het hinterland kon ook al, via de spoorlijn, die een heel commercieel en industrieel leven op gang schoot. Hele families bedienden en werklui leefden van "den iezerweg". 96.745 reizigers kwamen hier aan, wellicht niet om toeristische redenen. Onder hen zat wel eens een rare snuiter die in één van de 9 Westvlaamse "maisons de dépôt et de passage" mocht brommen en waar van allen het meubilair te wensen overliet, behalve in.... Oostende (vermeldt de bron).

Sociale, demografische en ongetwijfeld economische factoren zullen een rol gespeeld hebben in het bevolkingsaantal van het agrarische West-Vlaanderen. Ziekte (typhus !), plattelandsvlucht en de lok naar het industriële Zuiden werkten schommelend in op de bevolking. Ieper was toen groter dan Oostende ! Ons arrondissement was op één na het kleinste. Op 31 december 1847 woonden er volgens de stadsautoriteiten, 14.400 mensen. 445 zagen het levenslicht, 33 werden doodgeboren en 324 maakten een nieuw jaar niet mee. 103 beloofden het ja-woord en van de 2 Westvlamingen die uit mekaar gingen, was er 1 Oostendenaar. 366 "spoelden" er aan om er te blijven en 323 snoven, om god-weet-wat-voor redenen, een andere lucht.

BOEKBESPREKING

A. FAUCONNIER & P. ROOSE, Het historisch orgel in Vlaanderen, deel IVa : Provincie West-Vlaanderen (Arrondissementen Brugge en Oostende), Brussel (Bestuur voor Monumenten en Landschappen), 1986.

"De Plate" heeft in het verleden reeds een grote inspanning geleverd op gebied van de historiografie van de orgels die in gebruik zijn of waren in kerken en openbare gebouwen binnen de grenzen van "groot-Oostende", nl. de vele bijdragen van Robert HOSTYN en de occasionele bijdragen door J.P. FELIX en Norbert HOSTYN.

Nu verscheen een officiële inventaris van wat er momenteel aan pijporgels bestaat in alle PAROCHIEKERKEN van de arrondissementen Brugge en Oostende. Een boekdeel dat kadert in een reeks die mettertijd het hele Vlaamse gewest zal omvatten. Uiteraard is dit boeiende lectuur voor de kenners, ietwat technisch misschien voor de leek.

In de delen die Oostende betreffen citeren de beide auters in hun literatuuropgave heel vaak de bijdragen in "De Plate" ! Het stemt me als voorzitter dan ook tot fierheid dat "De Plate" ook van uit organologische hoek gewaardeerd wordt !

Uiteraard is dit boek aanwezig in het fonds "Ostendiana" van de Stedelijke Openbare Bibliotheek. Het is te bestellen à 650 ₣ bij het Bestuur voor Monumenten en Landschappen, Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel.

August VAN ISEGHEM